

Nevtrudljivo so skerbeli za sveto pismo, katero so večidel že od svojih prvih učiteljev, Kirila i Metoda, predstavljeno dobili, i do donešnjega dne kakor najdrajšo svetinjo pobožno čestijo i skerbno hranijo! *)

Slovenski običaji.

Ma je stavijo fanti o spomladi, večji del zvečer in v tihej noči pred praznikom svetega rešnjega telesa, pred hišami, kjer devojke stanujejo, njim na čest. Tak maj je tenka, visoka smreka vsa omajena, to je, čisto olupljena, s zelenjem, cveticami i vencici ovita in okrašena, na verhu lesen petelin, pod petelinom na smreko križoma pribite dve leseni sablji.—(Tak maj pomeni to kar Priapus, namreč možki spol, indički Phallus i Lingam). Pri Zili je tudi še beseda: lingale v običaju, postavim: Ti si že pravi lingale. Ta navada se najde v Koroškej pri Sloven- cih i tudi pri ponemčanih Koroščih.

Krės se svetkuje po čelej Slovenii 23. julja po polden i zvečer. To je moral nekđaj biti jeden od večjih praznikov, kakor se zdi, k česti sonca. — Že popred se napravi gromada derv za krės na krėsišču, navadno na kakem humu ali hribu. U zilskej dolini se po poldan natergajo na travnikih različne cvetlice, posebno krėsnice (Wiesenköniginn), ktere so, na način sonca, na sredi rumene s belimi peresci obrobjene. S timi cveticami se poseje jispa i veža, i se pusti do druge-

*) G. Matija Majar u svojih Pravilih piše str. 8. „Sv. Oče papa Ivan VIII. je pisal od pisma i jezika slavenskoga leta 880 u listu (bulli) Svatopluku, vladaru Moravskomu i Panonskomu sledeća: * Pismena posledniĉ slavenska od nekoga Konstantina (Cirila), filozofa ali mudrijana iznajdena, s kterimi bi se Bog, kakor se spodobi, hvalil i slavil, po vsjoj pravici pohvaljujemo, ter ukazemo, da bi se tistim jezikom Jezusa Krista, Boga našega, slava i dela pripovedovala. Niti je to pravoj veri ili nauku štogod protivno ali meše istim jezikom slavenskim pėvati, ali sveto evangelje, ali sveto pismo novoga i staroga zavėta dobro prestavljeno i iztolmaĉeno ĉitati ali vse druge ĉasoslovne sluŹbe pėvati: ker, kteri je naĉinil tri glavne jezike, judovski namreĉ, gerĉki i latinski, onaj isti stvoril je vse druge na hvalu i slavu svoju. Od slavenskih apostelnov sv. Cirila i Metoda ustanovljenu i od svetega Oĉa papa Ivana pohvaljenu i ukazanu sluŹbu boŹju ima še den denaŹnji u slavenskom jeziku blizo 57 milionov pravoslavnih Slavenov, — zvunaj toga še Karavlahi na pol latinsko govoreĉi, stanujuĉi u Moldavii i u Karavlahii obhadjaju sv. liturgiju u slavenskom jeziku. — Sv. Otĉe papa Inocenc je leta 1248 tudi rimokatoliĉkim kristjanom dovolil, da snėju sluŹbu b Źju i vse druge cerkvene obrede obsluŹivati i obhadjati u svojem materinskom jeziku, kteroga povelja se še denaŹnji den derŹe katoliĉki kristijani u Senskoj i Kerĉkoj diecesi (Zeng Cherso) u Dalmaciji i na otoku Vėlji, imajuĉi rimske mešne bukvii, rimsko ĉasoslovje, rimski sluŹebnik (ritual) u slavensĉinu prestavljene.“

ga dne. — Tudi se utekne nekam v duri toliko krėsnic, kolikor je v hiši ljudi, za vsakega po jedna. Kterega c'ëtlica črez noč naj bolje povehne — govore — da naj prej umerje. — Pred okna i pred duri se inače o praznikih nataknejo vejice lipove, brezove ali trepetikine, o krėsu se pak namėsto njih pri Zili natekne v okna i vrata cvětje b'ëlega paprata (Spierstaude, spiera in ne Farrenkraut), ktero se pusti pred okni i vratami c'ëlo l'eto, dokler samo ne odpade.

Krėsница pom'eni pri Slovencih červiča, potle cv'ethco; in d'evojka ktera krėsuje, tedaj kr'ës n'eti, zraven po starej navadi poje. Slovenci cv'etlicam krėsnicam b'ëla peresca odtergajoči govore: Deklica — ljubica — kurbica; deklica, ljubica i tako dalje. Slovo, ktero se nam'eri na posl'ednje peresce, velja od one d'evojke, ktero si je človek mislil.

B'ëli paprati i četveroperesna detela so imenitne rastline polne skrivnosti v pripov'edkah.

Slovenci pripov'edujejo, da se more napraviti nevidljiv, kdor bi imel pri sebi semena b'ëlega paprata. Kdor bi ga hotel dobiti, bi moral pri solnčnem izhodu b'ëlo ruto (robec) razprostreti pod b'ëli paprat. Pa prejo za rutico bi morala spresti d'evojčica sedem l'et stara.

O četveroperesnej deteli se pripov'eduje, da bi človeku vse bolje po sreči se ravnao, in da bi se mu nič privediti ne moglo, ako bi ne-vedeč imel pri sebi detelo s četirimi peresci; kakor sl'ed'ea pripov'edka pričuje: N'eki v'estic, vilenik, je ljudi s svojimi sl'eparijami tako mamil, da so u obs'eni vidili, kako jeden petelin c'ëlo brevno, velik tram, s nogo za seboj vleče. Vse se je takovemu čudu čudilo. Tu nese n'eka d'evojka m'emo g'redoča na glavi c'ejno, košarico, detele, med ktero je b'ila tudi četveroperesna. Njo toraj vilenik ni mogel obs'eliti, ona je vso sl'eparijo vidila i čudečim se ljudem govorila: Zakaj se toliko čudite? Petelin ima k nogi privezано slamko, ktero za seboj vleče, in ne brevno, kakor se vam čini i zd'i. Vilenik na to serdit, ji pehne c'ejno, košarico, s detelo raz glavo in obs'eni d'evojko pri tej priči: činilo se je njej, da velika voda proti njej teče, ktero ima prebroditi i zato je svoje krilo omamlena tako visoko vzdignila, da je šlo vse v sm'eh. — Takova četveroperesna detela bi se morala pak — pripov'edujejo — pred solnčnim izhodom s ustmi potergati.

Zvečer o kr'ėsu, kadar se mrači, gre vse, staro i mlado na kr'ėsišče i zažgo tam kr'ės, n'ekada pojo, možitva vriskajo i vstreljajo, d'evojke i žene se pogovarjajo, šalijo i sm'ejo; mladenči šibe mečljejo, d'ėčki l'etajo i jih p'birajo i skušajo jih tudi oni metati, ali hitajo (lovijo) leta-joče kr'ėsnice sv'etlice.

(Dalje sledi.)